

جوړکردن روکش‌ها

هدف‌های رفتاری: فراگیر پس از آموزش این فصل خواهد توانست:

۱- روکش‌های مناسب را کنار هم جور کند؛

۲- اندازه‌بری روکش‌ها را با اره روکش‌بر و کاتر انجام دهد؛

۳- روکش‌ها را با یکدیگر درز نموده و چسب بزنند.

زمان تدریس: ۱۲ ساعت عملی

۵ - جور کردن روکش‌ها

خرده چوب بکشیم و در زندگی روزمره در اطراف خود مورد استفاده قرار دهیم. تولیدکنندگان کالای چوبی سعی می‌کنند با مهارت هرچه بیشتر این روکش‌های با الیاف قشنگ را کنار هم بگذارند و با نقش زیباتر طبیعی که بوجود می‌آورند به کالای خود ارزش بالاتری ببخشند. به شکل ۱-۵ نگاه کنید. زیبایی روکش‌های جور شده هنرمندانه صد چندان به مثبت کاری‌های انجام شده‌ی روی کمد مذکور افزوده و حتی برای جلب نظر مشتری گاهی رنگ روکش‌ها را نیز به صورت مصنوعی تغییر می‌دهند و متناسب با تزئینات و دکوراسیون محیط و باب سلیقه افراد به آن رنگ‌های متنوع می‌زنند مانند درهای قفسه رنگ شده (شکل ۲-۵).

- به طبیعت اطراف خود نگاه کنید مملو از زیبایی‌هاست مخصوصاً هر چیز طبیعی که مورد تخریب ما افراد بشر قرار نگرفته باشد مانند کوه و دشت - آسمان و جنگل - میوه و گل - انسان و حیوان و غیره همه به قدری زیبا هستند که اگر عمیق در آن نگاه کنیم و به عظمت اعجازانگیز ساختمان درونی آن‌ها فکر کنیم از ته دل فریاد الله اکبر خواهیم زد. چوب نیز ذره‌ای از عظمت بیکران پروردگار جهان را دارد و وقتی چوب‌ها را برش می‌زنیم و به درون آن‌ها نگاه می‌کنیم زیبایی آن‌ها بیشتر جلوه‌گری می‌کند به همین خاطر ما افراد بشر زیباپسند چوب‌های زیبا را در کارخانجات بزرگ به روکش‌های نازک با نقش و نگار طبیعی تبدیل می‌کنیم تا آن را روی صفحات پرورده چوبی مانند تخته

شکل ۱-۵

شکل ۲-۵ - درهای قفسه روکش شده با رنگ‌های مختلف

۱-۵- جور کردن روکش‌های مناسب

برای جور کردن روکش ابتدا آن‌ها را خوب انتخاب کنید و دقت نمایید پوسیدگی، کپک زدگی، ترک‌های طولی و سایر معایب را نداشته باشد. پشت و روی آن را دقیق نگاه کنید که به‌طور استاندارد تهیه شده و ترک‌های مویی زیاد نداشته باشد و حتی‌الامکان روکش‌های درجه ۱ را برای روی کار پروژه خود انتخاب کنید. در شکل ۳-۵ روکش‌های نسبتاً مرغوب نشان داده می‌شود که برای جور کردن روی صفحات کار مناسب است. چنان‌چه روکش را در انبار مناسب و نسبتاً مرطوب نگهداری نکرده باشند و یا در موقع خشک کردن کارخانه سازنده

حرارت دستگاه خشک‌کن خود را بالا برده، روکش‌ها سریعتر از حد استاندارد خشک شده باشند دچار تردی شده، ترک‌های طولی زیادی خواهند داشت؛ از این رو در موقع جور کردن، انتهای آن‌ها را که زیاد ترک خورده‌اند، مانند روکشی که در قسمت سمت راست شکل ۴-۵ وجود دارد ببرید و کنار بگذارید و روکش‌هایی نظیر روکش رویی آن را نیز به صورت طولی و عرضی چسب نواری کاغذی بچسبانید و حتی‌المقدور برای روکش پشت صفحات تخته خرده چوب کارتان استفاده کنید و همچنین سایر روکش‌های نامرغوب و بدرنگ را نیز برای پشت کار مورد استفاده قرار دهید.

شکل ۳-۵- روکش‌های مناسب برای جور کردن روی کار

شکل ۴-۵- روکش‌های ترک دار مناسب برای پشت کار

را با روکش تهیه کنید و سپس روی صفحه تخته خرده چوب یک میز بچسبانید. به این ترتیب عمل کنید :

برای جور کردن روکش‌ها، مخصوصاً روکش‌های مرغوب، برای روی کار باید به نوع و طرح کارتان توجه کافی کنید؛ مثلاً اگر بخواهید یک صفحه شطرنجی مانند شکل ۵-۵

شکل ۵-۵- روکش‌های جور شده برای صفحه شطرنجی

زمینه صفحه از روکش زیبای گردو استفاده کنید و به طور ماهرانه باید آن‌ها را در امتداد هم قرار دهید. و حتی در گوشه‌های صفحه دقت کنید روکش‌ها را ۴۵ درجه با هم جور کنید تا امتداد الیاف آن با هم هماهنگ شود و نقشی زیبا پدید آید.

به منظور تهیه روکش صفحات کتابخانه پروژه خود نیز ابتدا نوع روکش را انتخاب کنید و سپس نحوه جور کردن آن‌ها را با هم در نظر داشته، سپس روی کاغذ طراحی نمایید و چنانچه طرح شما از قطعات کوچکی مانند ابعاد شطرنج و یا کوچکتر تشکیل شده باید هر قطعه کوچک روکش را بعد از آماده کردن - که نحوه آن توضیح داده خواهد شد - روی صفحه کاغذ طراحی شده که با مقیاس ۱:۱ آن را طراحی نموده‌اید با چسب سرد مانند چسب کازئین و یا چسب‌های مایع معمولی عمومی بچسبانید و بعد از کامل شدن در موقع پرس کاری آن را روی صفحه کار مربوطه برگردانید و بچسبانید. (در جای خود نحوه پرس کاری توضیح داده می‌شود.)

۱-۱-۵- انتخاب روکش شطرنجی: برای طرح چهارخانه‌های شطرنجی دو روکش با رنگ متضاد مانند سیاه و سفید را انتخاب کنید و کنار هم جور نمایید که در شکل روکش گردو (قهوه‌ای مایل به مشکی) و روکش افرا (سفید مایل به کرم) انتخاب شده است.

۲-۱-۵- انتخاب زهوار دور روکش: برای زهوار باریکه جدا کننده دور چهارخانه‌های شطرنج از زمینه صفحه روکش با رنگ قشنگ مانند روکش ماه‌گونی یا آکاژور (به رنگ قهوه‌ای روشن) و یا پلی ساندرو و آبنوس (سیاه) و غیره را انتخاب کنید تا هماهنگی لازم با روکش‌های داخل (شطرنج) و خارج (زمینه) داشته باشد که در این جا ماه‌گونی انتخاب شده است. برای روکش زمینه که دارای رنگ متمایز قشنگ می‌باشد از روکش افرا یا نظیر آن استفاده کنید و آن‌ها را طوری کنار هم قرار دهید (جور کنید) که زیباترین نقش به وجود آید. (به شکل ۵-۵ دقت کنید.)

۳-۱-۵- انتخاب زمینه روکش: برای پر کردن اطراف

۲-۵- اندازه بری روکش‌ها

برای اندازه‌بری روکش‌ها بدین ترتیب عمل کنید :

الف) روکش انتخابی خود را از راه طول روی میز کار بگذارید و عرض مناسب آن را اندازه‌گیری کنید و بعد از

علامت‌گذاری، با کمک خط‌کش بلند چوبی یا فلزی (ستاره) و اره روکش‌بری یا کاتر (چاقوی برش‌دهنده) مانند شکل ۵-۶ برش دهید.

شکل ۵-۶- نحوه‌ی اندازه‌بری طولی روکش‌ها با کمک ستاره و اره روکش‌بری

چنانچه طول روکش شما به اندازه طول کارت‌تان، مثلاً بدنه کتابخانه نیست چند تکه روکش را از طول پشت سرهم قرار دهید و برای جورشدن روکش‌ها در امتداد هم و درزشدن آن‌ها سر دو روکش را مانند شکل ۵-۷ روی هم بگذارید و هر دو را با هم برش دهید و برای جلوگیری از شکستن الیاف روکش در قطع عرضی پشت عرض آن نوارچسب بچسبانید.

دقت کنید دندان‌های اره روکش‌بری تیز باشد و در موقع عمل آن را روی روکش به خط‌کش تکیه دهید و با جلو و عقب بردن و کمی فشار دادن آن روی روکش عمل برش روکش را انجام دهید و دقت کنید الیاف روکش کاملاً قطع شده باشد تا روکش‌ها به هم خوب درز شوند و زیباتر جلوه کنند.

ب) اندازه‌بری عرضی روکش را نیز مانند شکل ۵-۷ انجام دهید. برای این کار از ستاره و اره روکش‌بری استفاده کنید.

شکل ۵-۷- دانشجوی رشته صنایع چوب در حال قطع کردن عرض روکش با کاتر

و آن‌ها را به صورت به هم فشرده ثابت می‌کنید تا ماشین لبه طولی آن‌ها را دقیقاً برش داده یا رنده کرده، کاملاً صاف کند. هرگاه هر دو طرف طولی روکش‌ها به این طریق صاف گردید اگر آن‌ها را کنار هم بگذارید با هم درز خواهند شد، ولی کارگاه کوچک اغلب فاقد چنین دستگاهی است؛ از این رو شما بعد از بریدن دقیق روکش‌ها از نظر طول و عرض طبق مبحث قبلی به این ترتیب عمل کنید:

– روکش‌ها را روی صفحه میز کار کنار یکدیگر قرار دهید و با پس و پیش کردن آن‌ها را با هم جور کنید و به وسیله چسب نواری کاغذی به هم بچسبانید، نوار چسب کاغذی را باید مرطوب کنید (شکل ۸-۵).

شکل ۸-۵- نحوه مرطوب کردن نوار چسب کاغذی برای درز روکش

۱-۳-۵- استفاده از نوار چسب کاغذی: برای چسباندن طولی درز روکش دو روکش را کاملاً به هم با دست فشار دهید تا جفت و درز گردند و سپس نوار مرطوب شده فوق را روی درز بین دو روکش قرار دهید و با دست آن را مانند شکل ۹-۵ هدایت کنید و کمی روی آن بکشید تا روی آن‌ها بچسبند.

همان گونه که در تصویر مشاهده می‌شود، دقت کنید برای برش ۴۵ درجه روکش‌ها در گوشه کار نیز باید سر دو روکش را به صورت عمود بر هم روی یکدیگر قرار دهید؛ سپس ستاره را به صورت ۴۵ درجه روی آن دو بگذارید و برش دهید.

۳-۵- درز کردن و چسباندن روکش‌ها (دوخت)

درز کردن روکش‌ها در کارخانجات تولید انبوه کالای صفحه‌ای چوبی با استفاده از ماشین درزکن روکش انجام می‌شود که ممکن است با استفاده از تیغه اره مجموعه‌ای و یا تویی فرز باشد و تعداد زیادی روکش را به صورت دسته‌ای زیر دو صفحه بالا و پایین ماشین در جهت طول روکش قرار می‌دهید

ابتدا در ظرفی کوچک آب بریزید و یک تکه اسفنج (ابر) را داخل آن بگذارید و کمی فشار دهید تا خیس شود؛ سپس مقداری از نوار چسب کنار دستتان را روی آن قرار دهید و سر انگشتان یک دست را روی آن بگذارید و با دست دیگر از زیر آن بکشید تا به اندازه طول مورد نیازتان نوار چسب کاغذی مرطوب داشته باشید و برای چسباندن درز روکش‌ها استفاده کنید.

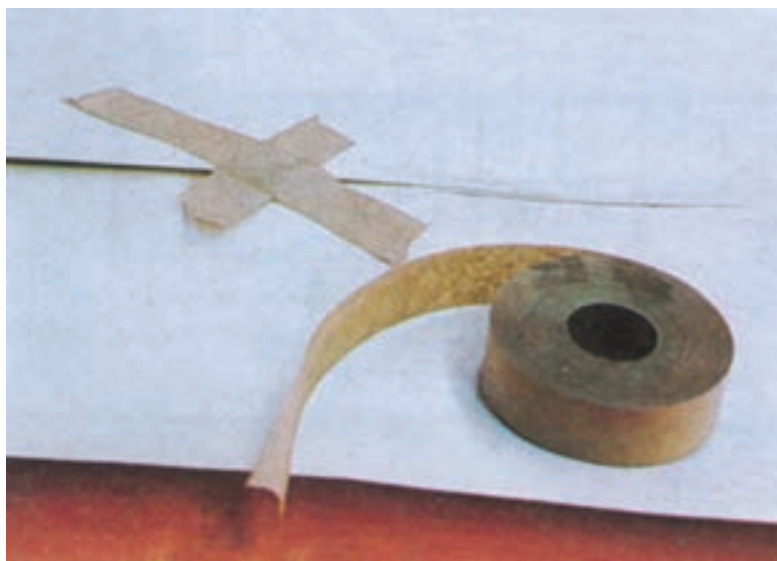
شکل ۹-۵- نحوه‌ی چسباندن نوار چسب کاغذی روی درز طولی روکش‌ها

عمل چسباندن درز طولی روکش‌ها را می‌توانید با استفاده از تکه‌های مرطوب نوار چسب کاغذی نیز انجام دهید. برای این کار نوار چسب را تکه‌تکه به طول حدود ۶ تا ۸ سانتیمتر قطع کنید و تکه‌ها را به طریق گفته شده مرطوب نمایید و با زاویه 30° تا 90° درجه روی درز روکش جور شده بچسبانید (شکل ۱۰-۵).

شکل ۱۰-۵- نحوه‌ی چسباندن تکه‌های نوار چسب کاغذی روی درز روکش‌ها

در محل‌هایی که به علت پستی و بلندی زیاد و ترک و غیره یک تکه نوار چسب کافی نیست و دو لبه روکش کنار یکدیگر قرار نمی‌گیرد دو تکه‌ی نوار چسب را به صورت ضربدر روی هم

شکل ۱۱-۵- نحوه‌ی چسباندن نوار چسب کاغذی به صورت ضربدر

را بکشید و از روی صفحه جدا کنید و چون پرس شده فرورفتگی جای آن‌ها در محل دوخت روی روکش‌ها باقی می‌ماند و آن را زیر رنگ بدنما می‌کند، از این رو عمل دوخت روکش را بیشتر روی روکش‌های ضخیم انجام دهید. برای این کار می‌توانید از دستگاه دوخت پنوماتیک و یا دستی ساده مانند شکل ۱۲-۵

۲-۳-۵- دوخت روکش به وسیله دستگاه دوخت دستی: روکش‌های جور شده را به وسیله دستگاه دوخت نیز می‌توانید مهار کنید و لبه آن‌ها را به هم بدوزید؛ البته این عمل را روی روکش‌های نامرغوب که برای پشت صفحات کارتان جور کرده اید انجام دهید، زیرا بعد از پرس کاری باید سوزن‌های دوخت

شکل ۱۲-۵- نحوه‌ی استفاده از دستگاه دوخت دستی در به هم دوختن روکش‌های درز شده

کارخانجات بزرگ تولید کابینت با استفاده از روکش های طبیعی روکش ها را به وسیله ماشین های دوخت با نخ پلاستیکی به هم می دوزند که نخ آن زیر پرس گرم آب می شود و اثری از آن به جا نمی ماند و یا دولب روکش را با چسب مایع به هم می چسبانند.

استفاده کنید و سعی نمایید سوزن دوخت های کوتاه را به کار برید تا جدا کردن آن ها بعد از پرس کاری راحت باشد؛ سپس لبه دو روکش جور شده را با یک دست به هم نگه دارید و با دست دیگر دستگاه دوخت روکش را روی آن بگذارید و با فشار دادن اهرم آن عمل دوخت را انجام دهید. لازم به توضیح است که در

۴-۵- نمونه سؤالات ارزش‌یابی

- ۱- روکش‌های مخصوص روی کار را چگونه انتخاب می‌کنید؟
- ۲- اگر بخواهید برای بدنه کتابخانه خود روکش تهیه کنید و روکش‌های موجود کوتاه باشند چه می‌کنید؟
- ۳- روکش‌های مناسب برای درهای کتابخانه خود انتخاب کنید و آن‌ها را با یکدیگر جور نمایید.
- ۴- برای پشت درهای کتابخانه روکش‌های جور شده را با دستگاه دوخت به هم متصل کنید.
- ۵- در شکل ۱۳-۵، چه عملی و با چه وسیله‌ای انجام می‌شود؟

شکل ۱۳-۵

- ۶- طول یک روکش را با اره روکش بر ببرید.
- ۷- عرض یک روکش را با استفاده از کاتر قطع کنید.
- ۸- به شکل ۱۴-۵ با دقت نگاه کنید و بگویید از چند تکه روکش تشکیل شده است؟

شکل ۱۴-۵

- ۹- برای کلیه قطعات روکش نشده کتابخانه خود روکش تهیه کنید.